

Slik sto Quislings arkiv oppmarsjert på Gimle da Hjemmestyrene overtok førerresiden- sen i mai 1945.

Quisling- koffertene 100677 forsvant

På slutten av krigen kjøpte Quisling fem koffertene og begynte å pakke ned papirene sine med tanke på siste akt. En regning fra det nyoppdagede Quisling-arkivet kan tyde på at første innkjøp ble gjort alt før jul i 1943.

Fotografier fra førerresiden- densen «Gimle» på Bygdøy i Oslo i maidagene 1945 viser koffertene oppmarsjert. I dem lå Førerenes umistelige samling av manuskripter, brev og dokumenter.

Papirer ble samlet helt til siste stund. De siste regningene i det nyoppdagede arkivet er datert våren 1945, og gjelder husholdet på Gimle.

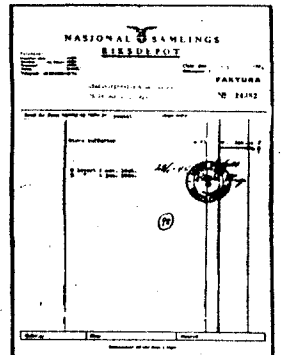
Men hva skjedde med koffertene den skjebsvangre dagen 9. mai 1945?

Borte

De fleste kom vel på plass i Møllergata 19. Mange ble nyt- tet som materiale til straffesak- ken som ble åpnet i oktober. Men noe var borte. Quisling klaget blant annet over at tak- brev fra Russland viste at han hadde gjort en stor innsats der borte under hungersnøden i 20-åra.

Disse takkebrevene ligger i det nyoppdagede arkivet.

En del av de arkivsakene Quisling pakket våren 1945, ble altså borte alt den gang — hva

Regningen på Quislings koffertene.

enten det var pakket i koffertene fra 1943-44 eller i kartonger.

På denne tida var Dagbladet kilden «Tom» ikke født. Han fikk tak i papirene først på slutten av 50-tallet. Hvor de i mellomtida hadde tatt veien, vet hverken han eller andre sikkert.

«Tom» fant papirene. Hans historie er sjekket av Dagbladet. Fra slutten av 50-tallet har Quislings private arkiv vært i hans varetekt.

Ikke nevnt

«Arne», som sto Quisling svært nær, forteller til Dagbladet at Quisling sjøl ikke hadde noen tanker om å skjule sitt arkiv eller tilintetgjøre dokumenter.

— Han var så sikker på å ikke bli dømt, han var jo overbevist om at han ville få takk for det han hadde gjort. Derfor var det helt fremmed for ham å gjøre noe slikt. Jeg tror Dagbladets arkiv stammer fra de tre veskene. At det må ha blitt stjålet fra Møllergata 19.

Gåten om Quislings brevarkiv kan derfor begrenses til tida fra 9. mai 1945 til de dukket opp på papirinnsamlingen i Oslo 12-14 år seinere.

Dokumenter beslaglagt

Sjelen for Quislings Interne sikkerhetsstyrke, «Arne», forteller her til Dagbladet hva som skjedde på Gimle gård etter at Føreren hadde overgitt seg. Tre store vesker med dokumenter skulle bringes med kurerer Inn til byen.

Av PER BANGSUND

— Det var en spent situasjon. Rundt gården var det mange folk. Maria Quisling var svært opptatt av mannens dokumenter. De fleste var plassert i et pengeskap som sto i et omkleddingsrom.

— Hun savnet brått Quislings berømte skrifter, «Universismen». De fant jeg i et tårnverelse der Quisling ofte oppholdt seg. Der kunne han se over til Polhøgda der Nansen hadde oppholdt seg.

I håndvesker

— Maria ville at dokumentene som var på Gimle måtte sikres. De måtte for all del ikke komme i hendene på uvedkommende. Derfor ble alt pakket ned i tre håndvesker.

— Tre medlemmer av «Gjestene», som vår styrke ble oppkalt etter Snorres sagaer, fikk i oppdrag å frakte veskene inn til den nytnevnte fylkesmannen i Oslo/Akershus, Chr. L. Jensen. Hvis de ble stoppet underveis, måtte de sørge for at arkivet ble overlevert tjenestemenn på høyt som mulig i politietaten.

Arrestert

— Neste dag, 10. mai, dro Vik, Aastorp og Alholm i bil fra Gimle ved 10-tida. Ved Huk Aveny ble de stoppet av politiet og arrestert.

— Vik skrev en rapport om det som skjedde. Der forteller han at de ble ført til Møllergata 19 der de møtte politimester Meyer.

— De hadde veskene med dokumenter med seg. Disse ble overlevert politimesteren. Så langt var de fornøyd bortsett fra at de ikke fikk noen kvittering forteller «Arne».

— Var dette alle dokumentene fra Quisling som ble fraktet ut fra Gimle i maidagene?

— Det er jeg helt sikker på. Jeg ble leder for «Gjestene» høsten 1944. Jeg var på Gimle

helt fram til 14. mai da Maria Quisling flyttet ut. Jeg er nok så sikker på at det ikke ble fjernet noe annet. Quisling hadde ikke med seg noen dokumenter da han dro fra Gimle.

Ikke skjult

«Arne», som sto Quisling svært nær, forteller til Dagbladet at Quisling sjøl ikke

Regjeringsadvokat Bjørn Haug håper på en frivillig ordning slik at Quisling-arkivet kan få en trygg oppholdsplass.

Politiaksjon drøftes

Hvis staten ikke kommer fram til en frivillig avtale med innehaveren av Quisling-arkivet, er det ikke utenkelig at politiet vil gå til aksjon for å sikre arkivet.

I går henvendte høyesterettsadvokat Finn Thrana seg til universitetsbiblioteket i egenkap av testamentfullbyrder for Maria Quisling.

— Maria testamenterte arkiv og dokumenter til UB. Fordi hun hadde fellesbo med Vidkun Quisling, blir også hans arkiv å regne som en gave til UB, sier Thrana.

Universitetsbiblioteket støtter Thranas syn.

— Vi er enig i at dette arkivet hører hjemme hos oss. Derfor har vi bedt regjeringad-

vokaten om råd, sier overbibliotekar Bendik Rugaas til Dagbladet.

Avgjøres i dag

På et møte i dag formiddag i Kulturdepartementet skal framgangsmåten diskuteres.

— Jeg synes det er rimelig som et første skritt å sørge for en sikker oppbevaring av arkivet, sier regjeringsadvokat Bjørn Haug. Han legger til at han håper det kan skje gjennom en frivillig ordning.

— Det er viktig å sikre en trygg oppbevaring, mens vi

forsøker å finne ut hvordan arkivet er kommet på avveie, sier Haug, som ønsker å komme i kontakt med «Tom», som vil selge arkivet til høystbydende.

**I morgen:
Kunsthandler
Quisling**